

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 02.09.2024 § 307

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 02.09.2024

§ 307

Lahden kaupungin lausunto Valtiovarainministeriön lausuntopyyntöön: Arviomuistio kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisesta ja ostolaskutietojen julkaisemisesta

3107/03.00.00.00/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Talousjohtaja Tiina Mörsky p. 050 383 6502

Hankintapäällikkö Tarinka Ringvall p. 050 559 4078

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginhallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa lausuntonaan valtiovarainministeriölle perusteluosassa esitetyn lausunnon.

Samalla kaupunginhallitus tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa on asetettu lukuisia julkisiin hankintoihin liittyviä tavoitteita ja esitetty toimenpiteitä julkisten hankintojen tietojohdamisen ja avoimuuden, julkisyhteisöjen

ostolaskutietojen julkaisemisen sekä viranomaistoiminnan ja markkinoiden toimivuuden edistämiseksi.

Arviomuistiossa esitetään laajan sidosryhmäosallistamisen pohjalta toimenpiteet hallitusohjelmassa esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä kansallisessa julkisten hankintojen kehittämistyössä tunnistettujen haasteiden ratkaisemiseksi.

Arviomuistion keskeinen tehtävä on kuvata, millainen hallitusohjelmassa esitetyn kansallisen hankintatietovarannon tulisi olla. Arviomuistiossa on kuvattu keskeiset lainsäädäntöön sekä tietovarannon tekniseen toteuttamiseen liittyvät vaadittavat toimenpiteet, jotka ovat edellytyksenä keskitetyn tietovarannon rakentamiseksi, ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa erityisesti lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin. Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 15.9.2024.

Lahden kaupungin lausunto:

Kysymys: Ovatko arviomuistion nykytilan kuvausta koskevat osiot oikeansuuntaisia ja riittävän kattavia? Olisiko nykytilan kuvausta syytä täydentää joillain näkökulmilla tai tarpeellisilla tiedoilla?

Vastaus: Nykytilan kuvaus on kattava ja oikeansuuntainen. Kuntien hyvin erilaiset tilanteet ja tarve riittävälle siirtymäajalla on huomioitu. Muistiossa esitetty aikataulu tietojen toimittamiseen on tiukka ottaen huomioon, että sama järjestelmätoimittaja voi tuottaa palveluita useille kunnille.

Arviomuistiossa on esitetty Euroopan komission suositus yksilöivistä ja pysyvistä tunnisteista koko hankintaprosessin kattavasti. Nykytilassa järjestelmäratkaisut eivät mahdollista tätä. Tunnisteiden

käyttömahdollisuus yhteneväisesti hankintaprosessiin liittyvissä järjestelmissä tulee selvittää kilpailutus-, asianhallinta-, osto- ja hankinta-, ostolaskunkäsittely-, kirjanpito- ja raportointijärjestelmien toimittajilta. Oletettavasti muutos tulisi lisäämään kuntien kustannuksia.

Arviomuistion kappaleissa 1 ja 2 on viitattu selvityksiin, joista osa on tehty ennen koronapandemiaa ja Ukrainan sotaa. Nämä ovat aiheuttaneet monia muutoksia mm. kustannusten nousua, työvoimapulaa ja saatavuusongelmia, joten on epävarmaa ovatko selvitysten tulokset relevantteja edelleen.

Kysymys: Ovatko arviomuistioissa esitetyt toimenpiteet vaikutuksineen oikeansuuntaisia?

Vastaus: Toimenpiteet ja vaikutukset ovat oikeansuuntaisia. Toimenpiteet lisäävät hankintayksikön velvollisuuksia, tältä osin tulee ratkaista miten hallinnollista taakkaa voidaan vähentää. Kaupungeissa ja kunnissa on käytössä useita erilaisia järjestelmiä ja tunnisteiden lisääminen tai muu muutos aiheuttaa lisäkustannuksia.

Muistiossa esitetty Hilma-tunnisteen käytön ehdotus 3 rajaa pienhankinnat pois (jotka muistion mukaan yhtä suuri kuin kilpailutetut hankinnat, 15 mrd.). Lahden kaupunki kilpailuttaa myös pienhankintoja ja niiden seuranta koetaan tärkeäksi. Sopimusten seurannan kannalta kilpailutuskohtaisen tunnisteen lisäksi on tarvetta toimittajakohtaiselle seurannalle, puitesopimuse seurannalle, sopimuse seurannalle sekä kohdekohtaiselle seurannalle.

Kysymys: Olisiko toimenpiteitä syytä täydentää joillakin näkökulmilla jatkovalmistelussa?

Vastaus: Toimenpiteissä tulee tunnistaa ostolaskudatan laajan avaamisen riskit: huijauslaskut, hintaseuranta, henkilötiedot ja muu arkaluonteinen tieto.

Kysymys: Onko hankintatietovarannon perustamisen ja ylläpidon edellyttämät sääntelytarpeet tunnistettu kattavasti?

Vastaus: Sääntelytarpeet on arviomuistiossa tunnistettu. Sääntely tulee lisäämään hankintayksikön velvoitteita.

Kysymys: Onko sellaisia hankintayksiköjä tai hankintoja, jotka erityisesti tulisi rajata tulevan hankintatietovarantoa koskevan sääntelyn ulkopuolelle tai toisaalta sisällyttää siihen?

Vastaus: Kyllä, esim. kunnan varautumiseen liittyvät hankinnat tulisi rajata ulkopuolelle.

Kysymys: Sisältävätkö hankintayksiköiden ostolaskutiedot henkilötietoja siinä määrin, että niiden käsittely saattaisi aiheuttaa EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetun korkean riskin? Jos kyllä, yksilöi, millaisia henkilötietoja tai erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja hankintadata voi sisältää.

Vastaus: Kyllä sisältävät. Ostolaskudata voi sisältää henkilön nimen, yhteystiedot, tiedon laskutusperusteesta.

Kysymys: Mille organisaatioille tulisi säätää oikeus saada omien tehtäviensä kannalta välttämättömät tiedot hankintatietovarannosta salassapitosäännösten estämättä?

Vastaus: Nykyinen lainsäädäntö antaa riittävät oikeudet

Kysymys: Puuttuuko hankintatietovarantoon kerättävien tietojen listauksesta joitakin olennaisia tietosisältöjä?

Vastaus: Ei puutu, tietojen listaus on kattava.

Kysymys: *Puuttuuko toimenpiteistä jokin tietosisältöjä ja niiden hyödynnettävyyttä parantava toimenpide?*

Vastaus: Ei puutu.

Kysymys: *Seurataanko hankintayksikkösi hankintasopimusten käyttöä sopimuskauden aikana sopimusjärjestelmän avulla tai muutoin? Onko sopimustietojen keräämiselle esitettävä alustava siirtymäaika riittävä?*

Vastaus: Kyllä, hankintasopimusten käyttöä seurataan. Kustannuksia seurataan tilaus- ja ostolaskujärjestelmän ja kirjanpidon kautta, lisäksi pidetään säännöllisiä sopimusseurantatapaamisia sopimustoimittajien kanssa.

Velvoite toimittaa sopimustietoja on haastava. Tällä hetkellä esim. varsinainen sopimusdokumentti ei ole rakenteisessa muodossa eikä siitä löydy CPV-koodia.

Kysymys: *Näettekö estettä kerätä rakenteisena datana tarjousten vertailuperusteita ja vertailuhintoja/laatupisteitä koskevia tietoja?*

Vastaus: Tällä hetkellä kaikista hankinnoista ei ole saatavilla vertailuperusteita ja laatupisteitä rakenteisen datan muodossa. Osa vertailuperusteista on monimutkaisia laadullisia vertailuja, joiden muokkaaminen saattaa olla haasteellista ja aikaa vievää. Lisäksi osa tarjouspyynnöistä edelleen tiedostomuodossa.

Arviomuistion tavoitteet ovat kannatettavia, mutta ne tulevat lisäämään hankintayksiköiden velvoitteita ja kustannuksia. Hyötyjen toteutumista

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 02.09.2024 § 307

tulee seurata ja arvioida. Avoimuus voi pahimmillaan mahdollistaa tarjoajien haitallista yhteistyötä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: talousjohtaja